

Interpretatiedocument

# BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie 2014 v1.01

*13 november 2020*

## Toelichting

Dit document bevat interpretaties van de BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie 2014 v1.01 Beoordelingsrichtlijn. Voor een beoordeling geldt daarmee de combinatie 'BRL waartegen is geregistreerd + de voor die versie vermelde interpretaties'. Interpretaties van voorgaande BRL-versies blijven vermeld zolang er projecten zijn die onder die versie geregistreerd staan. Alle interpretaties gelden ook voor een lager versienummer dan in onderstaande tabel vermeld indien van toepassing op exact dezelfde tekst.

## Algemeen

### Nieuwbouw - Algemeen

Greenlease

### Datum van publicatie:

18 november 2014

Greenlease: In aanvulling op Paragraaf 2.6 'Toekenning middels greenlease' BRL 2014 v1.01 is het document [Instructie 107 Aanvullende interpretatie greenleaseovereenkomst \(v1.0, 2014\)](#) van toepassing. Deze is ook van toepassing voor alle voorgaande versies van de BRL.

## Management

### Ene 1 - Energie Efficiëntie

#### Man 1 - Prestatieborging

#### Ene 2 - Submetering energieverbruiken

#### Ene 5 - Toepassing duurzame energie

#### Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms

#### Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil

Verwijzing naar de EPC

### Datum van publicatie:

13 november 2020

Indien een project een omgevingsvergunning na 1 januari 2021 heeft aangevraagd, dient op plaatsen waar EPC staat gelezen te worden 'energieprestatie bepaald conform NTA 8800'.

### Man 2 - Bouwplaats en Omgeving

Bewuste Bouwers

### Datum van publicatie:

06 juli 2016

De auditscore voor Bewuste bouwers is (per 1 juli 2016) vervangen door een 10 punten schaal, de criteria-eisen moeten als volgt worden gelezen:

[Beoordeling volgens bewuste Bouwers versie 2016](#)

- Eerste punt, eerste criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 6/10 punten wordt behaald.
- Tweede punt, tweede criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 8/10 punten wordt behaald.

[Beoordeling volgens Bewuste Bouwers versie 2013](#)

- Eerste punt, eerste criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 21/35 punten wordt behaald.
- Tweede punt, tweede criteria-eis: Het te beoordelen project wordt door Bewuste Bouwers erkend waarbij een totaalscore van minimaal 28/35 punten wordt behaald.

### Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

Hergebruikt Hout

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Onder 'Aanvullingen op de criteria-eisen', 'Hergebruikt hout' staat: 'Echter het hergebruik van hout voor bekisting dient wel gecertificeerd te zijn conform criteria-eis 1.1'.

Dit moet gelezen worden als: 'Echter het hergebruikte hout voor bekisting dient wel gecertificeerd te zijn conform criteria-eis 1.1.'

---

### Man 3 - Milieu-impact bouwplaats

#### Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal

Chain of Custody projectcertificering

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

In de criteria staat de chain of custody-certificering van de aannemer(s) beschreven, daarmee is bedoeld de individuele certificering van een aannemer. Echter, een chain of custody projectcertificering is gelijkwaardig en is tevens toegestaan om aan te tonen dat aan criteria-eis wordt voldaan.

---

### Man 8 - Veiligheid

Bouwkundige maatregelen veiligheid

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

In geval het niveau van bouwkundige maatregelen (conform criteria-eisen 1.5 of 1.6) voor het betreffende gebouw niet gewenst is, dienen er alternatieve maatregelen te worden getroffen op basis van een integrale beveiligingsanalyse.

Bij het laten vervallen of vereenvoudigen van de bouwkundige maatregelen op de buitengevel moeten er afdoende alternatieve maatregelen worden getroffen waarmee ten minste dezelfde vertragingstijd (5 minuten tot het inbraakdoel) wordt gerealiseerd. Hiermee mag rekening gehouden worden met een eerdere detectie van een inbraak, loopafstanden op het terrein, tijd om een object te bereiken etc. *Ten alle tijden blijft een minimale inbraakwerendheid met bouwkundige maatregelen op de buitengevel van 3 minuten vereist. In de beveiligingsanalyse moet een gedegen incidentenanalyse zijn opgesteld.*

---

### Man 8 - Veiligheid

BORG certificering

**Datum van publicatie:**

16 februari 2017

Bij oplevering kan in plaats van een BORG certificaat om aan te tonen dat aan criteria-eis 1.5 wordt voldaan worden volstaan met een door een gecertificeerd bedrijf opgesteld BORG Opleveringsbewijs Bouwkundige Beveiliging dat aantoont dat aan de gestelde niveaus wordt voldaan.

---

### Man 9 - Publiceren

Tentoonstelling

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Voor grondgebonden woningen is criteria-eis 1.3 (een kleine tentoonstelling inrichten) vervallen.

**Hea 2 - Uitzicht**

Uitzicht

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Aanvullingen op de criteria-eisen, kop 'Bijeenkomst', de tekst 'Deze credit is alleen van toepassing op groepsruimten voor kinderopvang' komt te vervallen. Bij de 'Definities' staat beschreven welke werkplekken onderdeel van de scope van de credit zijn.

**Hea 3 - Tegengaan lichthinder**

Glare control

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Criteria-eis 3. Indien het gebruikte glas al een bepaalde lichtwerende kwaliteit heeft is het mogelijk om een systeem voor lichtwering te gebruiken dat niet op zichzelf aan de glare control klasse 3 of 4 voldoet. Het samenstel van glas + lichtwering moet voldoen aan de glare control Klasse 3 of 4. Voor berekening van de juiste klasse moet gebruik worden gemaakt van het rekenmodel 'HEA 3 - bepaling glare control voor combinatie glas plus lichtwering' te vinden op <https://www.breeam.nl/hulp> bij de credit HEA 3.

**Hea 4 - Hoogfrequente verlichting**

Hoogfrequente verlichting dimtechnieken

**Datum van publicatie:**

17 februari 2020

Bij toepassing van dimbare ledverlichtingsystemen zijn een aantal dimtechnieken beschreven die niet mogen worden toegepast (PWM, fase afsnijding, fase afsnijding). Onder de volgende voorwaarden kunnen deze dimtechnieken voor ledverlichting toch worden geaccepteerd. De ledsystemen moeten dan voldoen aan de criteria voor flicker  $PstLM \leq 1,0$  en stroboscopisch effect  $SVM 1,6 \leq$  conform de bepalingen in NEMA 77-2017. Dit geldt voor normale en gedimde bedrijfstoestand met inachtneming van de mogelijke invloed van spanningsfluctuaties op het elektriciteitsnet.

*Aanvulling op interpretatie*

De criteria voor flicker en stroboscopisch effect zijn in NEMA 77-2017 geformuleerd in termen van de maatstaven  $PstLM$  (flicker severity) en SVM (stroboscopic visibility measure) zoals beschreven in IEC CIE TN 006:2016. De criteria uit Tabel 6 van NEMA 77-2017 die van toepassing zijn voor respectievelijk flicker en stroboscopisch effect zijn:  $PstLM \leq 1,0$  en  $SVM \leq 1,6$ . De flicker testmethode is beschreven in editie 2 van IEC TR 61547-1:2017 waarbij getest wordt onder toepassing van genormeerde netspanningsvariaties, en (indien van toepassing) in gedimde bedrijfstoestand met de toegepaste dimtechniek van het lichtstelsel zelf of met een genormeerde onafhankelijke dimmer volgens NEMA SSL-7A-2015.

De stroboscopische effect testmethode is beschreven in IEC TR 63158:2018, waarbij ook getest wordt (indien van toepassing) in gedimde bedrijfstoestand met de toegepaste dimtechniek van het lichtstelsel zelf of met een genormeerde onafhankelijke dimmer zoals gedefinieerd in NEMA SSL-7A-2015. De tests in de gedimde bedrijfstoestand wordt uitgevoerd met een lichtniveau van 50% van het nominale lichtniveau in ongedimde toestand (100%). Deze test moet representatief zijn voor de gehele driver. Indien andere dimtechnieken op een lagere dimstand worden gebruikt met dezelfde driver dan dient deze separaat te worden getest bij een lichtniveau van 20% van het nominale lichtniveau. De waarden voor  $PstLM$  en SVM dienen voor de testsituaties in de tabel HEA 4.1 op [breeam.nl/hulp](http://breeam.nl/hulp) te worden opgegeven voor elke ledarmatuur, -dimmercombinatie en/of -drivercombinatie die in de installatie voorkomt.

### Hea 5 - Kunstverlichting binnen- en buiten

Praktijkverlichtingssterkte

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

In de NEN-EN 12464-1 versie 2011 is veelvuldig het begrip praktijkverlichtingssterkte (Em) vervangen door het Engelse 'maintained illuminances (Em)'. Aangezien het begrip hetzelfde beschrijft mag in de criteria-eisen 'praktijkverlichtingssterkte (Em)' gelezen worden als 'maintained illuminance (Em)'.

---

### Hea 7 - Natuurlijke ventilatie

Standen open raam

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Bij Criteria-eis 5 wordt voor het raam een regeling met ten minste drie standen geëist, waarvan één kierstand. Deze drie standen zijn alle drie 'open' standen, een gesloten raam wordt niet gezien als een stand.

---

### Hea 8 - Interne luchtkwaliteit

Verdunningsfactor bij grote systemen

**Datum van publicatie:**

18 mei 2017

*Voor de bepaling van de verdunningsfactor van luchtafvoer bij criteria-eis 1.3 is de NEN 1087 aangewezen. De NEN 1087 is niet toepasbaar bij:*

- **Luchtafvoer:** een vloeroppervlak >1000 m<sup>2</sup> en/of als de capaciteit van de afvoer component van binnenlucht groter is dan 3600 m<sup>3</sup>/h.
- **Afvoer van rookgas:** een vloeroppervlak >1000 m<sup>2</sup> en/of als de afvoer in verbinding staat met een of meer verbrandingstoestellen waarvan de gezamenlijke nominale belasting groter is dan 130 kW.

#### **Afvoer van luchtafvoeren**

*Indien de NEN 1087 om bovenstaande redenen niet toepasbaar is voor de bepaling van de verdunningsfactor van luchtafvoer volstaat het om te voldoen aan criteria-eis 3 uit BRL 2011: "Indien het gebouw mechanisch geventileerd wordt: Alle luchtinlaten van de mechanische ventilatiesystemen van het gebouw zijn ten minste 10 meter verwijderd van luchtuitlaten van enig ander mechanisch ventilatiesysteem van het gebouw ter voorkoming van recirculatie van gebruikte lucht."*

#### **Afstand tot afvoer van rookgas**

- *Indien het vloeroppervlak groter is dan 1000 m<sup>2</sup> en de nominale belasting van de verbrandingstoestellen aangesloten op de afvoer kleiner is dan 130 kW wordt de verdunningsfactor van de afvoervoorzieningen van rookgas bepaald conform de NEN 2757-1.*
  - *Indien de nominale belasting van de verbrandingstoestellen aangesloten op de afvoer groter is dan 130 kW wordt de verdunningsfactor van de afvoervoorzieningen van rookgas bepaald conform de NEN 2757-2.*
- 

### Hea 8 - Interne luchtkwaliteit

Filters in mechanische ventilatiesystemen

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

De filters van criteria-eis 1.7 voldoen aan NEN-EN 13779, deze norm is recent vervangen door de NEN-EN 16798-3. De filters binnen mechanische ventilatiesystemen kunnen ook voldoen aan NEN-EN 16798-3.

---

**Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen**

TVOC concentratie

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Bij criteria-eis 2.2 staat TVOC concentratie van  $\leq 8\mu\text{g}/\text{m}^3$ , hier dient  $\leq 300\mu\text{g}/\text{m}^3$  gelezen te worden.

**Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen**

Vluchtige organische verbindingen

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Betreft versies van normen die door de Europese unie worden voorgeschreven. Zie voor een actueel overzicht van normen BREEAM.NL/hulp.

**Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen**

Alternatieve gezondheidslabels

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Als alternatief gezondheidslabel kunnen de schema's geaccepteerd worden zoals gepubliceerd op BREEAM.NL/hulp bij HEA 9.

**Hea 9 - Vluchtige organische verbindingen**

Emissienormen vloerlijmen en vloerkitten

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

In de criteria staat dat voor vloerlijmen en vloerkitten moet worden aangetoond dat wordt voldaan aan de emissienormen uit EN 13999:2007. Deze emissienormen zijn niet meer van toepassing, zie voor de actuele vereisten voor vloerlijmen en vloerkitten het overzicht op de hulppagina via [www.breeam.nl/hulp](http://www.breeam.nl/hulp)

**Hea 10 - Thermisch comfort**

Doel van credit

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Per abuis is de tekst in het doel van de credit als bij HEA 9. Het doel van de credit dient als volgt gelezen te worden: 'verzekeren van een goed thermisch comfort'

**Hea 10 - Thermisch comfort**

Analytische meting en evaluatie

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

*Criteria-eis 1.3: Een analytische meting en evaluatie van het niveau van algemeen thermisch comfort van het gebouw zijn uitgevoerd.*

Voor het ontwerpcertificaat is dit een rapportage en analyse van de temperatuuroverschrijdingsberekeningen zoals voorgeschreven in tabel 17 van de BRL. Voor het oplevercertificaat is deze 'analytische meting en evaluatie' het verifiëren van het thermisch comfort doormiddel van een praktijkmeting. In ISSO 74 paragraaf 4.3 is een verduidelijking gegeven van de mogelijkheden om deze praktijkmeting in te richten en de vorm waarin de resultaten worden gepresenteerd. Er wordt geadviseerd om deze procedure te volgen.

Een praktijkmeting om het thermisch comfort van het binnenklimaat te verifiëren vereist bepaalde randvoorwaarden, zoals beschreven in ISSO 74 - 4.3. Indien in de periode omstreeks certificering geen tijdsbestek beschikbaar was voor een zinvolle praktijkmeting moet dit onderbouwd zijn door de betrokken partij die de metingen moet uitvoeren én dient opdrachtbevestiging aan de assessor te worden aangeleverd waaruit blijkt dat de praktijkmeting alsnog wordt uitgevoerd.

Op BREEAM.NL/hulp is een korte toelichting gegeven over ISSO 74 - 4.3 Verificatie bij oplevering.

### Hea 10 - Thermisch comfort

Temperatuur bij koel- en vrieshuizen

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

Criteria-eis 1.1 en 2.2 - tabel 17: In de NEN-EN ISO 7730:2005 is vastgelegd dat de norm enkel gebruikt kan worden bij een lucht temperatuur (air temperature  $t_a$ ) tussen de 10 en 30 graden Celsius. Voor verblijfsruimten met een (ontwerp) luchttemperatuur onder de 10 graden Celsius mag de temperatuurgrens worden genegeerd. Een berekening op basis van NEN-EN ISO 7730:2005 met een luchttemperatuur ( $t_a$ ) onder de 10 graden Celsius kan aantonen dat aan de eis wordt voldaan.

---

### Hea 10 - Thermisch comfort

Onderschrijdings- en overschrijdingsuren

**Datum van publicatie:**

26 april 2019

In tabel 17 "minimumeisen voor thermische comfort" wordt met het maximaal aantal toegestane overschrijdingsuren, de optelling van over-en onderschrijdingsuren bedoeld.

---

### Hea 11 - Temperatuurregeling

Ruimten groter dan 40 m<sup>2</sup>

**Datum van publicatie:**

25 oktober 2016

Voor gebruikruimten met een groot oppervlak moeten aanwezigheden worden voorbereid om bij eenvoudige aanpassingen aan het gebouw de temperatuur te kunnen regelen per 40m<sup>2</sup>. Voor ruimten die enkele verdiepingen hoog zijn en niet op eenvoudige wijze op te delen zijn in kleinere ruimten, is dit niet logisch. Voor ruimten die groter zijn dan 40 m<sup>2</sup>, maar waarvoor een grootschalige renovatie plaats moet vinden om deze op te kunnen delen in ruimten kleiner dan 40 m<sup>2</sup>, hoeven niet te voldoen aan de criteria van deze eis. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn voor ruimten met een hoogte van meerdere verdiepingen, zoals entreehallen en atria. Er dient aangetoond te worden dat de ruimte alleen middels een grootschalige renovatie kan worden opgedeeld.

---

### Hea 13 - Akoestiek

Aangrenzende verblijfsruimtes anders dan van de eigen woning

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

In geval van woningsituaties zijn de geluidseisen enkel van toepassing op aangrenzende verblijfsruimtes **anders dan van de eigen woning**.

---

### Hea 13 - Akoestiek

Geluidwering vergaderruimte

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Pagina 115, tabel 18: Vergaderruimten. Waar staat '5 dB beter dan normen uit art. 3.2 t/m 3.4 van het Bouwbesluit' moet dit gelezen worden als: 'Conform Bouwbesluitseisen voor woningen, art. 3.2 t/m 3.4. De eis is gelijk aan de eis voor Kantoor.'

---

### Hea 15 - Toegankelijkheid

Rolstoel toegankelijkheid

**Datum van publicatie:**

26 april 2019

Indien er kan worden aangetoond dat in de keuken de mogelijkheid bestaat om zonder hak en/of breekwerk aan de criteria-eisen van 2.5 is voldaan, is dit akkoord.

---

## Energie

### Ene 1 - Energie Efficiëntie

Koel/vriesruimten

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Voor industriefuncties met een oppervlak van de koel/vriesruimte groter dan 250 m<sup>2</sup> BVO is "Instructie 109 Technische checklist koel/vriesopslagruimten" van toepassing. De credit ENE 7 wordt dan gefilterd (in de assessmenttool niet de gebouweigenschap 'koel- en vriesopslag' aanvingen). Het is niet toegestaan gebruik te maken van de alternatieve EPC methode voor het oppervlakte koel/-vriesruimten. Download via <https://www.breeam.nl/over-breeam/handleiding-procedures-en-instructies>

### Ene 1 - Energie Efficiëntie

Technische Checklist A7

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

1 punt ontbreekt bij de **Toepassing hernieuwbare energie**:  
De volgende tekst moet worden toegevoegd bij de toepassing/eigenschap: Minimaal 5% van de warmtevraag voor ruimteverwarming en warmwater wordt opgewekt door duurzame energiebronnen op de locatie. Hier is ook 1 credit voor beschikbaar, dezelfde lijst met aanvullende eisen/hulpmiddelen geldt als voor de elektriciteitsvraag.

### Ene 1 - Energie Efficiëntie

#### Ene 5 - Toepassing duurzame energie

Energietechnieken na ingebruikname

**Datum van publicatie:**

17 februari 2020

In bijzondere gevallen kan het voorkomen dat grootschalige (gebiedsgebonden) energietechnieken pas na ingebruikname van een gebouw worden gerealiseerd. Zie hiervoor "Instructie 108 BREEAM-NL procedure voor energietechnieken (v1.0, 2014)", download via <https://www.breeam.nl/over-breeam/handleiding-procedures-en-instructies>.

### Ene 1 - Energie Efficiëntie

EPA Nieuwbouw label

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Pagina 127, criteria-eis 1.3 t/m 15.3. Indien een EPA nieuwbouw label (conform ISSO 75.1 in combinatie met BRL 9500-06) inclusief bijbehorende rapportage voor het gebouw wordt opgesteld, mag dit ook worden gebruikt om aan de criteria-eis te voldoen, als alternatief voor de toets en rapportage door de commissioningsmanager.

*Let op: er zijn 2 verschillende EPA labels, namelijk het EPA-U label en het EPA nieuwbouw label. Enkel het EPA nieuwbouw label is toegestaan voor ENE 1.* Verder: Pagina 129, bewijslast E. Als alternatief voor de rapportage door de commissioningsmanager mag tevens een EPA nieuwbouw label worden overhandigd conform de hierboven beschreven eisen. Het volledige dossier behorende bij het Energielabel moet in de assessmenttool aanwezig zijn. Voor meer informatie zie: [BREEAM.NL/hulp](https://www.breeam.nl/hulp)

**Ene 1 - Energie Efficiëntie**

**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Elektriciteitsopwekking op gebiedsniveau

**Datum van publicatie:**

25 oktober 2016

Bij toepassing van een hernieuwbare elektriciteitsopwekkingsinstallatie op gebiedsniveau, zogenaamde collectieve elektriciteitsvoorziening, kan deze conform de NVN 7125 worden meegenomen bij de bepaling van de EPC. In hoofdstuk 6 van de NVN 7125 wordt ingegaan op de eisen waaraan moet worden voldaan om een maatregel mee te kunnen nemen. In de paragrafen 6.3.1 en 6.3.3 staan de eisen benoemd om een collectieve elektriciteitsvoorziening mee te mogen nemen in de berekening van de EPC. Dit zijn de volgende:

1. de collectieve elektriciteitsvoorziening moet plaatsvinden binnen 10 km van het perceel;
2. de collectieve elektriciteitsvoorziening moet een gelijktijdige en samenhangende ontwikkeling zijn met het gebied;
3. er is een contractuele verbintenis waarin de opgewekte energie ten behoeve van de EPC wordt verdeeld.

Om de NVN 7125 toe te mogen passen voor ENE 1 en ENE 5 voor elektriciteitsopwekkingsinstallaties op gebiedsniveau, zal moeten worden aangetoond dat aan deze eisen is voldaan. Met het enkel inkopen van garanties van oorsprong of het gebruiken van bestaande installaties wordt niet aan de eisen van de NVN 7125 voldaan.

Als leidraad kan worden aangehouden dat aan de eisen van NVN 7125 wordt voldaan, indien wordt voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- de oplevering van de collectieve elektriciteitsvoorziening vindt plaats binnen de periode 2 jaar voor en 2 jaar na de oplevering van het gebouw;
- dubbeltelling wordt voorkomen door een contractuele verbintenis dat het aandeel energie opwekking enkel voor dit project zal worden gebruikt voor de bepaling van de energieprestatie (EPC en Energielabel);
- de contractuele koppeling is gewaarborgd voor een periode van minimaal 10 jaar;
- de gedane investering staat in verhouding tot de meegerekende hoeveelheid duurzame elektriciteitsopwekking.

Indien niet (volledig) aan bovenstaande voorwaarden wordt voldaan, dient nader te worden onderbouwd dat met de voorgestelde collectieve elektriciteitsvoorziening wordt voldaan aan de eisen volgens de NVN 7125.

---

**Ene 1 - Energie Efficiëntie**

Uitbreiding van gebouwen

**Datum van publicatie:**

16 februari 2017

De laatste regel van de toelichting over uitbreiding op bestaande gebouwen moet gelezen worden als *“Tevens dienen gebouwinstallaties die geen rol spelen in de voorzieningen van de uitbreiding niet meegenomen te worden.”*

---

**Ene 1 - Energie Efficiëntie**

Warmtapwater bij alternatieve EPC industriefunctie

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

Bij de alternatieve EPC berekening voor industriefuncties dient het energieverbruik voor warmtapwater voor het gehele gebruiksoppervlak in de ontwerpberekening meegenomen te worden.

Indien geen sanitairwarmwaterinstallatie in het ontwerp opgenomen is dient men uit te gaan van een (forfaitaire) conventionele standaard warmtapwaterinstallatie (invoer: gasgestookt warmwatertoestel HRww, CW-klasse 4, leidinglengtes > 3 m). Indien specifiek ten behoeve van de industriefunctie wel een sanitair warmwaterinstallatie is opgenomen in het ontwerp dan mag de daadwerkelijk te realiseren/gerealiseerde sanitair warmwaterinstallatie opgenomen worden ten behoeve van het gehele gebruiksoppervlak met industriefunctie. Indien deze installatie uitgerust is met met een doucheWTW mag deze ook opgenomen worden in de berekening. Er mag ook gebruik worden gemaakt van de forfaitair voorgeschreven sanitair warmwaterinstallatie.

**Ene 1 - Energie Efficiëntie**

Kwaliteitsverklaringen

**Datum van publicatie:**

26 april 2019

Bij het bepalen van de energieprestatie mogen door het CBRG afgegeven kwaliteitsverklaringen worden gebruikt die gelden op de datum van de omgevingsvergunning.

**Ene 1 - Energie Efficiëntie****Man 1 - Prestatieborging****Ene 2 - Submetering energieverbruiken****Ene 5 - Toepassing duurzame energie****Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms****Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil**

Verwijzing naar de EPC

**Datum van publicatie:**

13 november 2020

Indien een project een omgevingsvergunning na 1 januari 2021 heeft aangevraagd, dient op plaatsen waar EPC staat gelezen te worden 'energieprestatie bepaald conform NTA 8800'.

**Ene 1 - Energie Efficiëntie**

BENG in plaats van EPC

**Datum van publicatie:**

13 november 2020

In plaats van een EPC-berekening conform de NEN 7120 moet voor projecten met een aanvraag van de omgevingsvergunning na 1 januari 2021 een energieprestatieberekening conform NTA 8800 worden opgesteld. De percentuele verbetering van de energieprestatie wordt bepaald voor primair fossiel energiegebruik (BENG 2) ten opzichte aan de eisen uit het bouwbesluit.

**Ene 2 - Submetering energieverbruiken**

Gecombineerde systemen

**Datum van publicatie:**

16 februari 2017

In het geval van een systeem waarbij koeling en warmte door een systeem wordt geleverd, zoals bijvoorbeeld een warmtepompsysteem, is het subbemeten van zowel het koel- als het warmtebedrijf lastig uitvoerbaar. Het is toegestaan om een gecombineerde bemetering toe te passen. De keuze voor 1 gecombineerde submeter moet worden onderbouwd in de verantwoording.

**Ene 4 - Energiezuinige buitenverlichting**

Bewijslast D

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Benodigd bewijsmateriaal – opleverfase, bewijsstuk D. Per abuis is voor bewijslast D foutieve tekst gekopieerd van ENE 5. De tekst bij bewijslast D, Opleverfase moet als volgt worden gelezen:

“Een verklaring van de assessor dat tijdens de site-inspectie de aanwezige buitenverlichting is gecontroleerd op het voldoen aan de criteria-eisen.”

---

**Ene 4 - Energiezuinige buitenverlichting**

Formule Specifiek Verlichtingsvermogen per Lux

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Onder Definities bij Specifiek verlichtingsvermogen per lux' staat de formule (de haakjes) verkeerd weergegeven. De formule moet gelezen worden als:  
Specifiek verlichtingsvermogen per lux per m2 = ( P [W] / Eh,doel [lux] ) / A [m2]”

---

**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Koel/vriesruimten

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Voor industriefuncties waarbij voor de energieprestatie (ENE 1) van de koel/vriesruimten gebruik wordt gemaakt van de 'Technische checklist koel/vriesruimten' dient het percentage CO2 reductie conform criteria M van de checklist bepaald te worden. Bij meerdere functies dient de CO2 reductie naar rato van het oppervlak verrekend te worden.

---

**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Referentiesituatie

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

De drie bullets op pagina 144 bij de kop 'Referentiesituatie' komen te vervallen; u dient de waarden van tabel 19 op blz. 145 te gebruiken.

---

**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Haalbaarheidsonderzoek criteria-eisen 1.3 en 1.4

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Criteria-eis 1.3: betreft de haalbaarheid van hernieuwbare energiebronnen. Het is aan de assessor om te beoordelen of de onderbouwing voldoende is en of het terecht is wanneer alle hernieuwbare energiebronnen worden uitgesloten van haalbaarheid. Meer toelichting en voorbeelden op de hulppagina [www.breeam.nl/hulp](http://www.breeam.nl/hulp)

---

**Ene 5 - Toepassing duurzame energie**

Referentieberekening

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

Indien de berekende CO<sub>2</sub> uitstoot in de EPG berekening kleiner of gelijk is aan 0. Kan voor het eerste tot en met het derde punt de EPG berekening van de referentiesituatie komen te vervallen.

---

**Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms**

Criterium 7 Gelijkwaardigheid voor sluitingstijd

**Datum van publicatie:**

11 april 2016

Indien een laad-/losplatform is uitgevoerd als dockstation met dockseal waarbij de seal voor een luchtdichte situatie zorgt voordat de laaddeur open gaat, komt criteria-eis 7 (sluitingstijd) te vervallen. Het systeem van sealing moet aangetoond worden door productgegevens, tekeningen en bij oplevering foto's ter plaatse. Let op: een dockshelter voldoet niet.

**Ene 6 - Minimalisatie luchtinfiltratie laadplatforms en losplatforms**

Tochtonderbrekingen

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Criterium-eis 1.3 spreekt over tochtonderbrekingen in ventilatoren, tochtonderbrekingen moeten gelezen worden als terugslagklep.

**Ene 7a - Energiezuinige koel- en vriesopslag - overige functies**

Filtercredit bij koel-/vriesopslag

**Datum van publicatie:**

11 april 2016

Pagina 32, bijzonderheden credits en pagina 149, de rechterbovenhoek. Deze credit wordt gefilterd indien in het gebouw geen koel- en/of vriesopslag aanwezig is conform de definitie.

Ter informatie: De assessmenttool filtert de credit automatisch afhankelijk van de projecteigenschappen.

**Ene 7b - Energiezuinige koel- en vriesopslag - winkel en logies**

Tekstuele correctie

**Datum van publicatie:**

10 november 2017

Onder aanvullende informatie wordt de tekst onder het kopje "koelwarmteterugwinning niet haalbaar" vervangen door de volgende tekst: Indien thermische opslag of warmteterugwinning niet haalbaar is omdat er geen periode van lage belasting is en/of er geen vraag voor teruggewonnen warmte is, dan kan het tweede punt worden toegekend, mits aan alle eisen van het eerste punt is voldaan. Het ontwerpteam moet onderbouwen waarom er geen haalbare mogelijkheden voor terugwinning van warmte, vrije koeling of thermische opslag zijn.

**Pol 3 - GWP van koudemiddelen voor warenkoeling****Ene 7a - Energiezuinige koel- en vriesopslag - overige functies****Ene 7b - Energiezuinige koel- en vriesopslag - winkel en logies**

Professionele koel- en vrieskasten

**Datum van publicatie:**

22 mei 2018

Bij definities staat dat grote stekkerklare koel- en vriesinstallaties en professionele koel en vrieskasten tot de scope van deze credit behoren. Indien koel- of vriesvoorzieningen zijn voorzien van een energielabel conform de richtlijn 2010/1060 dan vallen deze buiten de scope van deze credit.

**Let op** koel- en vriesvoorzieningen met een energielabel conform richtlijn 2015/1094 vallen wel binnen de scope van de credit.

**Ene 7a - Energiezuinige koel- en vriesopslag - overige functies**

Temperatuurklasse

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Voor professionele koel- of vrieskasten met een maximale netto inhoud van 1500 liter kan voor het bepalen van de temperatuurklasse M1, naast de ISO 23953, gebruik worden gemaakt van de EN-16825. Hiervoor dienen dezelfde uitgangspunten worden aangehouden zoals deze zijn benoemd in de beoordelingsrichtlijn.

**Ene 9 - Energiezuinige roltrappen en rolpaden**

Gelijkwaardigheid energieprestatie roltrappen

**Datum van publicatie:**

17 februari 2020

Gelijkwaardigheid aan criteria-eis 1.1 en 1.2 kan worden aangetoond als de roltrappen en -paden zijn voorzien van een energielabel op minimaal niveau A+, bepaald conform ISO 25745-3.

*Aanvulling op criteria-eisen*

In de ontwerpfase moet het energielabel zijn gespecificeerd in het werk en in een verklaring van de fabrikant en/of installatiebedrijf.

In de opleverfase moet de energieprestatie gemeten worden conform ISO 25745-1 door een onafhankelijke partij zoals beschreven in de norm.

**Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil**

ENE 26 bij koel- /vrieshuizen

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Voor het tweede punt: In geval van koel-/vriesruimten wordt aangeraden gebruik te maken van "Instructie 113 Instructie Luchtdoorlandheid koel-vriescellen (en -huizen) (v1.0, 2015)" om aan te tonen dat aan de ontwerpspecificaties wordt voldaan. Zie [breeam.nl](http://breeam.nl)

**Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil**

Luchtdoorlatendheid

**Datum van publicatie:**

25 oktober 2016

Bij credit-eis 2.1 zevende bullet staat . "Luchtdoorlatendheid per m2 geveloppervlak", dit dient gelezen te worden als: "Luchtdoorlatendheid per m2 schiloppervlak"

Bij tabel 22 dient de tekst "Luchtdoorlatendheid per m2 geveloppervlak (m3/h.m2) bij 50 Pa (q50)" gelezen te worden als "Luchtdoorlatendheid per m2 schiloppervlak (m3/h.m2) bij 50 Pa (q50)"

**Ene 26 - Waarborging thermische kwaliteit gebouwschil**

Luchtdoorlatendheidsmeting

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

De luchtdoorlatendheidsmeting wordt uitgevoerd conform de NEN-EN 13829, deze norm is recent vervangen door de NEN-EN ISO 9972. De meting kan daarom ook worden uitgevoerd conform NEN-EN ISO 9972.

**Tra 1b - Aanbod van ov - winkel, logies, bijeenkomst**

Bijeenkomstfunctie

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Op pagina 164 bij aanvullingen op de criteria-eisen onder de kop Bijeenkomst: 'Indien in een..... etc.. etc... ..worden de punten voor bijeenkomstfunctie door bovenstaande creditcriteria bepaald'.

Dit moet gelezen worden als: 'Indien in een kantoor- ..., worden de punten van de bijeenkomstfunctie door de creditcriteria van TRA 1a bepaald.'

**Tra 1b - Aanbod van ov - winkel, logies, bijeenkomst**

'Van en naar het gebouw'

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Criteria-eisen 1.2 – 4.2 stellen: "Binnen X meter vanaf het gebouw is een ov-verbinding van en naar het gebouw met een frequentie van Y minuten tijdens openingstijden".

Dit moet gelezen worden als:

Binnen X meter vanaf het gebouw is een ov-verbinding. Waarbij het OV-aanbod een frequentie heeft van Y minuten tijdens openingstijden.

**Tra 3a - Alternatief vervoer - overige functies**

Alternatief vervoer - douchefaciliteiten

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Criteria-eis 2.2, eerste bullet betreffende eis van 10% douches. De volgende aanvullingen zijn van toepassing:

- Elke ontwikkeling dat acht of meer douches aanbiedt zal voldoen, ongeacht het aantal stallingplaatsen.
- De douches hoeven niet specifiek bestemd voor fietsgebruikers te zijn en kunnen met andere gebruikers gedeeld worden.

**Tra 3a - Alternatief vervoer - overige functies**

Alternatief vervoer - Douchefaciliteiten

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Criteria-eis 2.2, 2e bullet, de 10% eis voor kleedkamers. Deze eis mag geïnterpreteerd worden als: 'voldoende groot voor het aantal personen die omkleden, waarbij het aantal personen middels de 10% eis wordt bepaald. Hier dient minimaal 1m<sup>2</sup> omkleedruimte per persoon gehanteerd te worden, met een minimum van twee kleedkamers (één voor mannen en één voor vrouwen).

**Tra 4 - Voetgangers- en fietsersveiligheid**

Voetpad vanaf de ingang van fietsenstalling

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

Criteria-eis 2.2 heeft betrekking op de fietsenstalling en moet gelezen worden als: "Indien er een fietsenstalling aanwezig is: een voetpad loopt vanaf de ingang van de fietsenstalling naar een ingang van het gebouw."

**Tra 5 - Vervoersplan en Parkeerbeleid**

Aanvulling definitie vervoersplan

**Datum van publicatie:**

22 oktober 2019

In de definitie zijn vier aspecten genoemd waarop het vervoersplan minimaal gericht moet zijn. Daar wordt aan toegevoegd.

- Verbeter gebouwtype gebonden transport. (bijv. combinatie vracht/betere beladingsgraad, inzet vrachtwagens hoge Euro emissieclasses)

**Tra 7 - Vervoersinformatiepunt**

Dynamisch Reizigersinformatiesysteem

**Datum van publicatie:**

25 oktober 2016

Definitie DRIS:

Is een Dynamisch Reizigersinformatiesysteem waar actuele informatie en reistijden van OV in de omgeving worden gepresenteerd. De gebouwgebruikers kunnen deze zonder daarvoor handelingen te hoeven te verrichten en met meerdere personen tegelijk, van het paneel of scherm aflezen. Zie [breeam.nl/hulp](http://breeam.nl/hulp) voor voorbeelden van Dynamische Reizigersinformatiesystemen.

## Water

**WAT 1a - Waterverbruik (overig functies)**

Doorstroombegrenzer badkranen

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Bij criteria-eis 3.2 mogen naast keukens, schoonmaakgootstenen, buitenkranen ook **badkranen** worden uitgesloten. Een op de badkraan aangesloten douchekop dient wel aan de eisen te voldoen.

**WAT 1b - Waterverbruik (woningen)**

Doorstroombegrenzer badkranen

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Bij criteria-eis 1.1 mogen naast keukens, schoonmaakgootstenen, buitenkranen ook **badkranen** worden uitgesloten. Een op de badkraan aangesloten douchekop dient wel aan de eisen te voldoen.

**Wat 2 - Watermeter**

Aanvullende eisen voor Winkel

**Datum van publicatie:**

11 april 2016

In de tekst onder aanvullingen op de criteria-eisen wordt bij Winkel foutief verwezen naar "onderstaande aanvullende eisen". Deze aanvullende eisen zijn verwerkt onder de kop "Waterverbruikende voorzieningen en ruimten".

**Wat 4 - Zelfsluitende watertoevoer sanitair**

Aanwezigheidsdetectie

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

In de creditcriteria staat ten onrechte "afsluiting van de watertoevoer door aanwezigheidsdetectie is voorzien voor alle toiletfaciliteiten", in de criteria-eisen worden ook andere mogelijkheden van automatische afsluiting als mogelijkheid beschreven.

De creditcriteria moet als volgt worden gelezen: "automatische afsluiting van de watertoevoer is voorzien voor alle toiletfaciliteiten".

## Materialen

**Mat 1 - Bouwmaterialen**

Tabel 24 Scope materialen

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Tabel 24 op pagina 221 van MAT 1 is niet meer van toepassing. Zie voor een actuele scope van de materialen voor de beoordeling van MAT 1 de materialengroepen in de Nationale Milieudatabase. Voor informatie over de nationale milieudatabase zie [breeam.nl/hulp](http://breeam.nl/hulp)

**Mat 1 - Bouwmaterialen**

Toepassing versie NMD

**Datum van publicatie:**

16 februari 2017

De versie van de NMD die wordt gebruikt voor de bewijsvoering van creditcriteria 1 (de overweging van drie materialenopties) wordt bepaald op basis van de registratiedatum. De actuele versie van de NMD op de datum van registratie is van toepassing en een recentere versie mag worden gebruikt. Echter: wanneer de actuele versie van de NMD minder dan een jaar voorafgaand aan de registratie is gepubliceerd mag voor creditcriteria 1 de voorgaande versie worden gebruikt.

**Mat 1 - Bouwmaterialen**

Versie van de Bepalingsmethode

**Datum van publicatie:**

10 november 2017

Voor de bepaling van de schaduwkosten dient de meest recente versie van de "Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW werken" op de registratiedatum aangehouden te worden voor de bepaling van de schaduwprijs. Er mag altijd gebruik worden gemaakt van een recentere versie van deze bepalingmethode.

**Mat 1 - Bouwmaterialen**

Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW-werken

**Datum van publicatie:**

10 november 2017

Op 1 augustus 2017 is de bepalingmethode uitgebreid met bijlage J. In deze bijlage zijn een aantal aanpassingen opgenomen. De aspecten in deze bijlage zorgen ervoor dat de scope wat er in de berekening meegenomen dient te worden is veranderd. Deze scope wijziging leidt tot aanzienlijk andere uitkomsten. Om deze reden is besloten om de bijlage voor alle BREEAM-NL Nieuwbouw en Renovatie versie buiten beschouwing te laten.

Voor recente BREEAM-NL projecten geldt voor de MPG zodoende dezelfde scope als voor oudere projecten. Deze scope is vastgelegd in bijlage D van de Bepalingsmethode Milieuprestatie Gebouwen en GWW-werken. Hierin wordt gesteld dat alle opbouwen van gebouw en perceel opgenomen moeten worden. Daarnaast is er in de BRL een lijst met NL-SfB codes opgenomen van onderdelen die meegenomen moeten worden in het project.

In de praktijk betekent dit dat alle in de NL-SfB-lijst opgenomen elementen op het perceel moeten worden opgenomen in de MPG berekening. Alle elementen die buiten het perceel worden uitgevoerd vallen buiten de scope van de berekening. Alle producten en materialen die benodigd zijn om een betere energieprestatie dan de wettelijke EPC eis te behalen moeten worden meegenomen in de MPG berekening. Met BREEAM-NL wordt integraal het gebouw beoordeeld zoals deze is gebouwd, de materiaalberekening moet dus een reflectie zijn van het gebouw 'as-built' en overeenkomen met de materialen en technieken zoals deze zijn gebruikt in de ENE 1 berekening.

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Tabelverwijzing

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Op pagina 232 bij plaatmateriaal wordt verwezen naar tabel 3, 'Tabel 3' moet gelezen worden als 'Tabel 28'.

---

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Isolatiematerialen in tabel 26

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Criteria-eisen 2.2 t/m 5.2 verwijzen naar tabel 26 voor de elementen van de scope. Hierin worden ook isolatie-elementen benoemd, terwijl deze geen onderdeel zijn van Criteria 2, 3, 4 en 5. De isolatie-elementen worden bij Criteria 1 beoordeeld waar de schilisolatie en isolatie van installatieonderdelen wordt gevraagd.

De NI-SfB elementen 16.05 Kelderwandisolatie, 41.04 Spouwisolatie, 47.07 Isolatie plat dak, 47.08 Isolatie hellend dak en 43.03 Vloerisolatie uit tabel 26 vormen de scope voor Criterium 1, de schilisolatie.

---

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Bepaling punten MAT 5 calculator

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

Pagina 230, tweede bullet van de berekeningsprocedure. De puntentelling van de BREEAM-NL 2014 MAT 5 calculator is aangepast voor de 2014 BRL. De bullet moet als volgt gelezen worden:

De score voor de materialen 1. t/m 12. (Tabel 27) wordt berekend met het tabblad Materialen; hiervoor kunnen maximaal 4 creditpunten behaald worden.

- $\geq 15$  punten - 4 creditpunten
- $\geq 11,25$  punten - 3 creditpunten
- $\geq 7,5$  punten - 2 creditpunten
- $\geq 3,75$  punten - 1 creditpunt

---

**Man 3 - Milieu-impact bouwplaats**

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Chain of Custody projectcertificering

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

In de criteria staat de chain of custody-certificering van de aannemer(s) beschreven, daarmee is bedoeld de individuele certificering van een aannemer. Echter, een chain of custody projectcertificering is gelijkwaardig en is tevens toegestaan om aan te tonen dat aan criteria-eis wordt voldaan.

---

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Scope onderbouwde herkomst materialen

**Datum van publicatie:**

18 mei 2017

*De scope tussen tabel 26 uit BRL 2014 v1.01 verschilt van die uit tabel 25 uit BRL 2014 v2. Projecten die certificeren tegen BRL 2014 v1.01 mogen gebruik maken van tabel 25 uit BRL 2014 v2 en projecten die certificeren tegen BRL 2014 v2 mogen gebruik maken van tabel 26 uit BRL 2014 v1.01. Indien gekozen wordt voor 1 tabel zullen alle aspecten uit deze tabel aangehouden te worden.*

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Isolatiemateriaal met meer dan 50% gerecycled materiaal

**Datum van publicatie:**

10 november 2017

De eisen uit tabel 29 (BRL 2014 v2) of tabel 30 (BRL 2014 v1.01) die aan de toeleveringsketen worden gesteld voor steenwol, glas en cellulair glas bestaande uit minder dan 50% gerecycled materiaal, kunnen ook worden aangehouden voor steenwol, glas en cellulair glas bestaande uit meer dan 50% gerecycled materiaal.

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

Betoncertificering met CSC

**Datum van publicatie:**

22 mei 2018

Toegepast beton met een CSC certificaat op de niveaus Bronze, Silver, Gold en Platinum wordt gewaardeerd met een herkomstclasseringsniveau (tierlevel) van 1.

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

TPAC gecertificeerd hout

**Datum van publicatie:**

22 mei 2018

Toegepast hout met een door TPAC goedgekeurd Chain of Custody certificaat wordt gewaardeerd met een herkomstclasseringsniveau (tierlevel) van 1.

**Mat 5 - Onderbouwde herkomst van materiaal**

CSC certificering

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Indien een bedrijf nog in de procedure zit voor het behalen van CSC certificering maar dit is nog niet behaald, kan men voor een ontwerpcertificaat voldoen als kan worden aangetoond dat de procedure loopt. De bewijslast is dan de registratie of het contract bij de certificerende instelling, dat aantoont dat de procedure is gestart. Voor het oplevercertificaat dient het certificaat te zijn behaald.

**Mat 8 - Gebouw flexibiliteit**

Rekentool gebouwflexibiliteit

**Datum van publicatie:**

22 mei 2018

In MAT 8 Rekentool gebouwflexibiliteit v1.0 is de tekst bij onderdeel 9- aanwezige voorzieningen op het tabblad 'Rekentool' niet juist. De juiste uitleg staat op het 'Toelichting onderdelen'.

## Afval

**Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**

Hoofdgroepen Exemplary Performance

**Datum van publicatie:**

30 juni 2015

Criteria-eis 2 van Exemplary Performance, minimaal zes te sorteren hoofdgroepen. Dit moeten zes hoofdgroepen zijn uit het lijstje bij het tweede punt, criteria-eis 2. Per abuis was dit niet vermeld.

**Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**

ISO 14001 gelijkwaardig aan VCA

**Datum van publicatie:**

11 april 2016

Eerste punt criteria-eis 5, en tweede punt criteria-eis 3: Een ISO 14001 certificaat is voor de credit WST 1 gelijkwaardig aan een VCA certificaat. Indien een ISO 14001 certificaat kan worden aangetoond vervalt de eis van een VCA certificaat.

**Wst 1 - Afvalmanagement op de bouwplaats**

Definitie recyclebare afvalmateriaal

**Datum van publicatie:**

18 mei 2017

Onder recyclebaar afvalmateriaal wordt al het afval verstaan met uitzondering van gevaarlijk afvalstoffen. Gevaarlijke afvalstoffen zijn bepaald conform de definitie in de Wet Milieubeheer, hoofdstuk 1 paragraaf 1.1 artikel 1.

**Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal**

Verduidelijking totstandkoming toeslagmateriaal.

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Ter verduidelijking dienen criteria-eis 1.1 en 1.2 als volgt gelezen te worden:

1.1 Voor elke toepassing (indien aanwezig) is het percentage gerecycled of van een secundaire bron afkomstig toeslagmateriaal (in volume of gewicht), groter dan de in tabel 31 gespecificeerde minimumwaarde om meegenomen te mogen worden voor criteria 1.2 als gerecycled of secundair toeslagmateriaal.

1.2 De totale hoeveelheid gerecycled of van een secundaire bron afkomstig toeslagmateriaal, is groter dan 25% (in volume of gewicht) van de totale hoeveelheid toeslagmateriaal gebruikt in steenachtige constructies zoals gedefinieerd in tabel 31.

Indien voor een toepassing criteria-eis 1.1 niet is behaald dient al het toeslagmateriaal van die toepassing meegeteld te worden in de totale hoeveelheid toeslagmateriaal (de noemer van de breuk) maar mag niet worden meegeteld als gerecycled of secundair toeslagmateriaal (de teller van de breuk). Echter, het is wel mogelijk voor een toepassing te compenseren dat niet aan het minimumpercentage voldoet door bij een andere toepassing een hoger percentage te behalen.

In formulevorm:

$$\text{percentage} = \frac{\sum \text{gerecycled en secundair toeslagmateriaal van de toepassingen die aan min. \% voldoen}}{\sum \text{alle toeslagmateriaal}}$$

**Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal**

Steenachtig granulaat

**Datum van publicatie:**

14 januari 2019

Indien door sloopwerkzaamheden steenachtige materialen op de locatie zelf worden gewonnen en op de locatie worden vergruisd kan dit worden gebruikt voor het aftoppen van het terrein. Ook als dit granulaat metselwerk bevat wordt het gewaardeerd bij deze credit.

**Wst 2 - Gebruik van secundair materiaal**

Granulaat voor aftopping en vulling van het terrein

**Datum van publicatie:**

26 april 2019

Onder gruis van metselwerk wordt verstaan, menggranulaat en metselwerkgranulaat conform BRL 2506. Andere granulaten kunnen ook metselwerk bevatten, maar classificeren niet als gruis van metselwerk.

**Wst 3a - Opslagruimte voor hergebruik afval - overige functies**

Bewijslast van Afvalstromen

**Datum van publicatie:**

11 april 2016

Het eerste bullet van het Benodigd bewijsmateriaal - ontwerpfase, A, 1.1: "De beschrijving van de markering van minstens vier verschillende afvalstromen" komt te vervallen.

**Wst 3a - Opslagruimte voor hergebruik afval - overige functies**

NVO in plaats van BVO

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Pagina 247, criteria-eis 1.2: Waar bij BVO staat geschreven, moet dit gelezen worden als NVO

## Landgebruik en Ecologie

**Le 2 - Verontreinigde bodem**

Sanering voorafgaand aan aankoop grond

**Datum van publicatie:**

15 oktober 2015

De credit kan alleen worden toegekend als de sanering is uitgevoerd ten behoeve van de huidige projectontwikkeling (de projectscope van BREEAM-NL certificering betreft), ondanks dat de grond op moment van sanering in eigendom was van een andere partij. De credit is niet haalbaar wanneer in het verleden sanering heeft plaats gevonden, zonder dat dit specifiek onderdeel was van de huidige projectontwikkeling.

Bijvoorbeeld: Indien de gemeente de bodem heeft gesaneerd, in plaats van door de geëiste opdrachtgever/ontwikkelaar uit de criteria-eisen, dan is dit ook toegestaan als kan worden aangetoond dat de plannen voor de huidige projectontwikkeling al met de gemeente waren overlegd ten tijde van de sanering. Met andere woorden: de gemeente heeft naar aanleiding van het huidige projectontwikkeling opdracht gegeven voor sanering.

**Le 4 - Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied**

Maatregelen uitvoeren die van betekenis kunnen zijn voor bijzondere of zeldzame natuur(waarden) op regionale schaal

**Datum van publicatie:**

06 juli 2016

Zowel de te nemen maatregelen ten behoeve van de ecologische waarde van het project als de ecologische waarde op regionale schaal dienen op het gebouw of op de open ruimte rond het gebouw te worden toegepast

**Le 4 - Planten en dieren als medegebruiker van het plangebied**

NL Greenlabel certificaat

**Datum van publicatie:**

22 oktober 2019

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 4 punten of meer toegekend voor 3.13.1 kan het eerste punt worden toegekend. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 4 punten of meer toegekend voor 3.13.2 is aan de eisen 2.2 t/m 2.4 voldaan. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

Als een NL Greenlabel certificaat voor de realisatiefase is behaald, conform onderbouwingsdocument 2019 of nieuwer en er zijn 3 punten of meer toegekend voor 3.13.3 kan het eerste punt worden toegekend. Voor het ontwerpcertificaat is een NL Greenlabel certificaat voor de ontwerpfase voldoende.

## Vervuiling

### Pol 1 - GWP van koudemiddelen voor klimatisering

Correctie Tabel 33 GWP waarden

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

De GWP waarden in tabel 33 (v1.01) en 32 (v2) zijn niet correct. Zie BREEAM.NL/hulp voor de juiste GWP waarden.

### Pol 1 - GWP van koudemiddelen voor klimatisering

Minder dan 3kg koudemiddel

**Datum van publicatie:**

08 januari 2016

Bij de kop "Hoeveelheid koudemiddel minder dan 3 kg" en "Multisplitsystemen" is beschreven dat de credit kan worden toegekend als de totale hoeveelheid koudemiddel minder is dan 3 kg of 1 kg (woningen).

Dit mag geïnterpreteerd worden als "de totale hoeveelheid koudemiddel dat niet aan criteria eis 1.1 voldoet minder is dan 3 kg of 1 kg (woningen)."

Bijvoorbeeld: een situatie waarbij 1000 kg ammoniak wordt gebruikt voor centrale klimatisering én daarnaast een splitsysteem voor de serverruimte met 2,5 kg koudemiddel met een GWP groter dan 5 voldoet wél aan de criteria-eisen.

### Pol 1 - GWP van koudemiddelen voor klimatisering

GWP-100 waarden

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

Voor de GWP-100 waarden zoals benoemd in tabel 33 kunnen ook de GWP-100 year waarden worden aangehouden uit table 8.A.1 van de IPCC Fifth Assessment Report worden aangehouden. Deze is bereikbaar via de volgende link:  
[https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg1/WG1AR5\\_Chapter08\\_FINAL.pdf](https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/wg1/WG1AR5_Chapter08_FINAL.pdf)

### Pol 2 - Voorkomen van lekkages van koudemiddelen

Warenkoeling

**Datum van publicatie:**

02 oktober 2017

Voor warenkoeling dient de volgende definitie te worden aangehouden:  
 De scope van de credit is ook gericht op gebouwgebonden koel- en vriesopslag, zoals in het gebouw geïntegreerde koel- en vriescellen én koel- en vriesmeubelen die zijn aangesloten op een centraal koel/vriessysteem, voor bijvoorbeeld catering of een bedrijfsrestaurant. Stekkerklare, professionele koel- of vriesinstallaties/kasten worden hier uitgesloten.

### Pol 3 - GWP van koudemiddelen voor warenkoeling

Filtercredit

**Datum van publicatie:**

20 maart 2015

Pagina 34, bijzonderheden credits en pagina 285, credit POL3, de rechterbovenhoek. Deze credit wordt gefilterd indien in het gebouw geen koel- en/of vriesopslag aanwezig is conform de definitie

Filtering: Op het moment dat er geen koel- en vriesopslag in het gebouw aanwezig is, conform de definitie op 286

Ter informatie: De assessmenttool filtert de credit automatisch afhankelijk van de projecteigenschappen.

**Pol 3 - GWP van koudemiddelen voor warenkoeling**

**Datum van publicatie:**

**Ene 7a - Energiezuinige koel- en vriesopslag - overige functies**

22 mei 2018

**Ene 7b - Energiezuinige koel- en vriesopslag - winkel en logies**

Professionele koel- en vrieskasten

Bij definities staat dat grote stekkerklare koel- en vriesinstallaties en professionele koel en vrieskasten tot de scope van deze credit behoren. Indien koel- of vriesvoorzieningen zijn voorzien van een energielabel conform de richtlijn 2010/1060 dan vallen deze buiten de scope van deze credit.

**Let op** koel- en vriesvoorzieningen met een energielabel conform richtlijn 2015/1094 vallen wel binnen de scope van de credit.

---

**Pol 4 - Ruimteverwarminggerelateerde NOx emissies**

**Datum van publicatie:**

Groene stroom

15 oktober 2015

De tekst bij de kop "Groene stroom" op pagina 288 komt te vervallen. De tekst bij de kop "Hernieuwbare energie" moet als volgt worden gelezen:

Duurzame energie

Als elektriciteit voor ruimteverwarming in de 'directe omgeving' van het project wordt opgewekt en geen NOx emissie heeft (bijvoorbeeld zon, wind, etc.) dan kan worden gesteld dat er geen NOx-emissies plaatsvinden. De inkoop van groene stroom voor gebouwverwarming wordt niet gehonoreerd bij deze credit.

Voor de definitie van 'directe omgeving'. Zie de sectie definities bij ENE 5.

---

**Pol 7 - Minimalisering lichtvervuiling**

**Datum van publicatie:**

Richtlijn lichthinder

02 oktober 2017

Bij eis 1.1 en 1.3 mag in plaats van de benoemde richtlijnen ook de richtlijn lichthinder 2017 van de NSVV aangehouden worden.

---

**Pol 8 - Geluidsoverlast**

**Datum van publicatie:**

Bewijslast B

30 juni 2015

Benodigd bewijsmateriaal - ontwerpfase, bewijsstuk B. Per abuis is hier dubbel een verwijzing naar 'een kopie van het akoestisch onderzoek.. etc' opgenomen. In overeenstemming met BRL 2011 mag tevens als bewijsmateriaal worden aangeleverd: 'een kopie van het PvE of bestek, waarin de eis staat dat een akoestisch onderzoek moet worden uitgevoerd in overeenstemming met de HRMI door een gekwalificeerd akoesticus'.